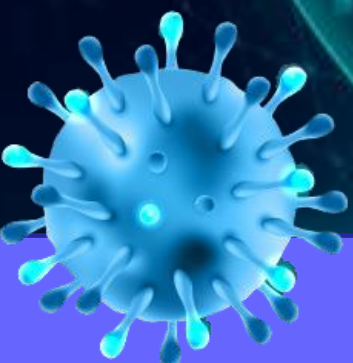
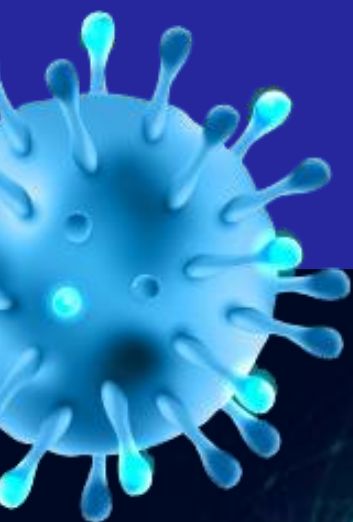

تأثیر شیوع ویروس کرونا بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در جهان

تهیه شده در مرکز آموزش و پژوهش‌های اقتصادی و اجتماعی

شورای پژوهشی اتاق بازرگانی شیراز

گزارش شماره ۳

اردیبهشت ماه ۱۳۹۹

مترجم: زهرا شهرکی

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	<p style="text-align: center;">گزارش کارشناسی شورای پژوهشی</p>	<p style="text-align: center;">اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز</p>
تاریخ:		

۱- چکیده:

شیوع و گسترش ویروس کرونا (Covid-19) تأثیر منفی بر جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)^۱ جهان خواهد گذاشت. با استناد به سناریوهای ارائه شده در خصوص این بیماری همه گیر مبنی بر ماندگاری کوتاه مدت تا ادامه در طول سال، اثرات کاهشی حاصل از آن بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از ۵- تا ۱۵- درصد متغیر خواهد بود.

صدمات وارده بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به کشورهایی متمرکز خواهد شد که به شدت در معرض این بیماری همه گیر قرار گرفته‌اند، اگرچه شوک‌های اقتصادی منفی و تأثیر اقتصادی حاصل از اختلالات در زنجیره تأمین بر چشم انداز سرمایه‌گذاری در سایر کشورها نیز اثر خواهد گذاشت.

بیش از دو سوم شرکت‌های چند ملیتی که در لیست ۱۰۰ شرکت برتر جهان بر اساس رده بندی آنکتاد قرار دارند، اظهاراتی را در رابطه با تأثیر Covid-19 بر کسب و کارهای خود ارائه کرده اند. بسیاری در حال کاهش مخارج سرمایه‌ای در مناطق آسیب دیده هستند. بعلاوه، سود به عنوان مولفه اصلی سرمایه‌گذاری خارجی متأثر از Covid-19 کاهش یافته است که این کاهش به درآمدهای کمتری از سرمایه‌گذاری مجدد منجر خواهد شد. در ۵۰۰۰ شرکت برتر چند ملیتی که سهم قابل توجهی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهانی را به خود اختصاص می دهند، پس از بازنگری‌های صورت گرفته در پی همه‌گیری Covid-19، به طور متوسط، کاهش ۹ درصدی درآمدها در سال ۲۰۲۰ برآورد گردید.

شدیدترین ضربات بر صنعت خودرو سازی (۴۴- درصد)، خطوط هوایی (۴۲- درصد) و صنایع انرژی و مواد اولیه (۱۳- درصد) بوده است. سود حاصل از شرکت‌های چند ملیتی مستقر در اقتصادهای نوظهور نسبت به شرکت‌های چند ملیتی در کشورهای توسعه یافته بیشتر در معرض خطر می‌باشند.

^۱ Foreign Direct Investment

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	گزارش کارشناسی شورای پژوهشی	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

پیش بینی صدمات وارد شده بر جریان های سرمایه گذاری مستقیم خارجی طی سال های ۲۰۲۱ - ۲۰۲۰

فشار کاهشی بر جریان های سرمایه گذاری مستقیم خارجی

سناریو

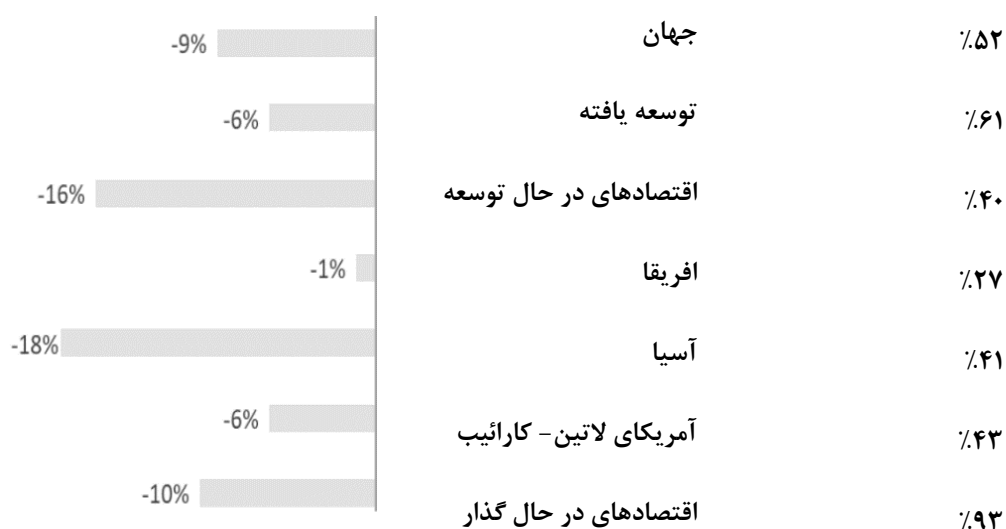
۱- کنترل Covid-19 در نیمه نخست سال ۲۰۲۰

۲- ادامه Covid-19 تا انتهای سال ۲۰۲۰

میانگین بازنگری درآمدها به دلیل Covid-19 تا مارس ۲۰۲۰
برای ۵۰۰۰ شرکت چند ملیتی برتر

سهم درآمد سرمایه گذاری مجدد
در FDI

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	<p style="text-align: center;">گزارش کارشناسی شورای پژوهشی</p>	<p style="text-align: center;">اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز</p>
تاریخ:		

۲- Covid-19 چگونه بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی تأثیر خواهد گذاشت؟

ضربات اقتصادی ناشی از Covid-19 در اقتصادهای مختلف به طور یکسان بروز نخواهد کرد. اثرات ناشی از شوک‌های منفی تقاضا در اقتصادهایی متمرکز شده است که به شدت توسط اپیدمی صدمه دیده‌اند و ضربات حاصل از آن منجر به توقف تولید و قطع زنجیره تأمین شده است. تأثیرات فوق به طور خاص در اقتصادهایی که به طور نزدیک تابع زنجیره‌های ارزش جهانی با محوریت چین، جمهوری کره، ژاپن و اقتصادهای جنوب شرق آسیا می‌باشند، شدیدتر است.

ضربات وارده بر سرمایه‌گذاری از آنچه تا کنون روی داده است مهلک‌تر خواهد شد. در کشورهایی که مجبورند شدیدترین اقدامات را برای مهار شیوع ویروس انجام دهند این ضربات به بیشترین میزان خود خواهد رسید. شیوع Covid-19 باعث کاهش مخارج سرمایه‌ای شرکت‌های چند ملیتی و وابستگان خارجی آنها خواهد شد. تولیدکنندگانی که تعطیل شده‌اند و یا آنهایی که با ظرفیت کمتر به فعالیت خود ادامه می‌دهند به طور موقت سرمایه‌گذاری‌های جدید را در دارایی‌های فیزیکی متوقف کرده و توسعه را به تعویق می‌اندازند.

پروژه‌های سرمایه‌گذاری گرینفیلد که در حال حاضر در حال انجام هستند نیز تحت تأثیر ضربات ناشی از Covid-19 قرار خواهند گرفت. با این حال، از آنجا که پروژه‌های سرمایه‌گذاری جدید دارای دوره بهره‌وری طولانی و چرخه حیاتی با عمری بالغ بر ده‌ها سال هستند، صدمات آنی بر سرمایه‌گذاری‌های موجود و پروژه‌های سرمایه‌گذاری در دست اقدام، احتمالاً محدود خواهد بود.

آگهی‌های مربوط به پروژه‌های جدید گرینفیلد (معمولاً در آمار آنکتاد به منظور پیش‌بینی روندهای آینده گزارش می‌شود) می‌توانند به تأخیر بیفتند. به طور مشابه¹ M&As نیز می‌توانند شاهد این کاهش باشند. با این وجود، داده‌های ماه فوریه افت قابل توجهی را در نرخ مالکیت‌های فرا مرزی نشان می‌دهد. (۱۰ میلیارد دلار کمتر از ارزش ماهیانه در شرایط نرمال که رقمی بالغ بر ۴۰ الی ۵۰ میلیارد دلار است)

Covid-19 به طور مشابه بر بازار، منابع و بهره‌وری سرمایه‌گذاری تأثیر خواهد گذاشت. جستجو برای بازارهای سرمایه‌گذاری و پروژه‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در صنایع استخراجی در سراسر جهان به دلیل

¹ Mergers and acquisitions

معاملاتی هستند که در آن مالکیت شرکت‌ها، سازمان‌های تجاری دیگر یا واحدهای عامل آنها به سایر نهادها منتقل و یا با آنها ادغام می‌شوند.

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	گزارش کارشناسی شورای پژوهشی	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

شوک‌های منفی تقاضا می‌توانند به تعویق بیفتند. در حال حاضر، شوک تقاضا در چین بسیار شدید است. به عنوان مثال، تویوتا از کاهش ۷۰ درصدی فروش در چین در ماه فوریه خبر داد. اما این ضربات شدید پیش ازین و به همان اندازه در بازارهای بزرگ خارج از چین، به ویژه صنایع متکی بر ارتباط با مشتری از جمله مسافرت و گردشگری، خرده فروشی و عمده فروشی و سایر چرخه های مصرف کننده قابل مشاهده است. تأثیر منفی بر سرمایه‌گذاری‌هایی که به دنبال بهره‌وری هستند- در تسهیلات تولید که به شدت تابع زنجیره‌های ارزش جهانی هستند- در درجه اول در چین، شرق و جنوب شرقی آسیا مشهود خواهد بود. با این حال این تأثیرات می‌توانند به سرعت به خارج از این منطقه از طریق حلقه‌های زنجیره‌های ارزش جهانی گسترش یابند که این سرایت به اقتصادهایی که کالاهای واسطه و خدمات را به چین صادر می‌کنند و همچنین اقتصادی که متکی بر ورود واسطه‌ها از چین هستند، مرتبط می‌باشد. به عنوان مثال ^۱ FCA به دلیل اختلال در عرضه اجزای سیستم صوتی از چین، موقتاً تولید مدل Fiat 500L خود را در کارخانه‌ای در صربستان متوقف کرده است.

۳- سود کمتر شرکت های چند ملیتی، درآمدهای پایین تر حاصل از سرمایه گذاری مجدد

جدا از تأثیر اولیه بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مربوط به مخارج سرمایه‌ای معوق شرکت‌های چند ملیتی، مکانیسم دیگری (غیر مستقیم) وجود دارد که از طریق آن جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌تواند در دوره آتی تحت تأثیر قرار گیرد، بدین صورت که سود، به عنوان مولفه اصلی سرمایه‌گذاری خارجی، متأثر از Covid-19 کاهش یافته است که این کاهش به درآمدهای کمتری از سرمایه‌گذاری مجدد منجر خواهد شد. در اقتصادهایی که بیشترین تأثیر را از Covid-19 می‌پذیرند، درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری مجدد حدود ۴۰ درصد از کل ورودی‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را تشکیل می‌دهد. (بطور میانگین در حدود ۵۰ درصد از سود شرکت‌های وابسته به خارج در کشور میزبان نگاه داشته خواهد شد). وضعیت ۱۰۰ شرکت چند ملیتی برتر در رده بندی آنگتاد- بزرگترین شرکت‌های چند ملیتی جهان بر اساس دارایی‌های خارجی، فروش خارجی و کارمندان خارجی که سالانه در گزارش سرمایه‌گذاری جهانی منتشر می‌شوند- نشان دهنده تأثیری است که Covid-19 می‌تواند بر روندهای سرمایه‌گذاری داشته باشد.

¹ Fiat Chrysler Automobiles

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	<p style="text-align: center;">گزارش کارشناسی شورای پژوهشی</p>	<p style="text-align: center;">اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز</p>
تاریخ:		

از میان ۱۰۰ شرکت برتر در سال ۲۰۱۹، در حال حاضر ۶۹ شرکت بیانیه‌ای در رابطه با تأثیر Covid-19 بر کسب و کارهای خود صادر نموده‌اند. از این تعداد ۴۱ شرکت از لحاظ سودآوری اعلام خطر کرده‌اند که از این بین ۱۰ شرکت کاهش فروش را پیش‌بینی نمودند، ۱۲ شرکت تأثیرات منفی بر تولید یا اختلال در زنجیره تأمین را انتظار دارند و ۱۹ شرکت به نظر می‌رسد که تحت تأثیر هر دو مورد قرار گیرند.

به نظر می‌رسد که ۸ شرکت چند ملیتی در حوزه خودرو که جزء ۱۰۰ شرکت برتر جهان هستند نیز در بین شرکت‌های متأثر از پیامدهای منفی بر تولید یا اختلال در زنجیره تأمین قرار داشته باشند. از میان ۱۳ شرکت چند ملیتی که در بخش قطعات و تجهیزات الکترونیکی فعالیت دارند، ۹ شرکت نیز همین روند را دنبال می‌کنند. اکثر شرکت‌های چند ملیتی در حوزه صنایع استخراجی و مواد اولیه و شیمیایی و همچنین اقتصادهایی که کالاهای واسطه و خدمات را به چین صادر می‌کنند و در بین ۱۰۰ شرکت برتر قرار دارند، در خصوص شوک‌های اقتصادی منفی هشدار داده‌اند.

تا کنون ۲۳ شرکت از بین ۱۰۰ شرکت برتر چند ملیتی هشدارهایی را در خصوص کاهش سود به عنوان نتیجه مستقیم شیوع Covid-19 اظهار نموده‌اند. بیشترین نگرانی شرکت‌هایی که به طور مستقیم با مشتریان در ارتباطند، نشان می‌دهد که در حال حاضر شوک تقاضا بر درآمدها می‌تواند تأثیر مستقیم بیشتری نسبت به اختلال در تولید زنجیره تأمین داشته باشد.

در بین ۱۰۰ شرکت برتر جهان تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها راهبرد خاصی را در خصوص ضرباتی که انتظار می‌رود بر سود حاصله وارد می‌شود ارائه کرده‌اند. Hon Hai / Foxconn، مالک قراردادهای مهم در حوزه الکترونیک که شرکت‌های بزرگ فناوری را در سراسر جهان تأمین نموده و ظرفیت تولید قابل توجهی را در چین دارد، تا کنون انتظارات خود را برای رشد فروش جهانی در سال ۲۰۲۰ از ۳ الی ۵ درصد به ۱ الی ۳ درصد کاهش داده است.

با نگاه به نمونه گسترده‌تر مربوط به ۵۰۰۰ شرکت برتر چند ملیتی، پیش‌بینی درآمدها برای سال مالی ۲۰۲۰ در ماه فوریه به طور میانگین با کاهش ۹ درصدی بازنگری شده است. (جدول ۱)

از بین ۵۰۰۰ شرکت برتر، اکثریت آنها از ۱ فوریه تا ۵ مارس اصلاح درآمد داشته‌اند؛ درآمدهای مورد انتظار بخصوص در بخش‌های انرژی، مواد اولیه و چرخه مصرفی بیشترین اصلاحات را داشته‌اند؛ صنایع خوردسازی و گردشگری بیشترین ضربات را از شرایط ایجاد شده متحمل شده‌اند. شرکت‌ها و کمپانی‌های فعال در این بخش‌ها و صنایع معمولاً جزء سرمایه‌گذاران مهم به شمار می‌آیند.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز	گزارش کارشناسی شورای پژوهشی	کد مدرک: SCCIM-FR-009-00
		تاریخ:

تجدید نظرهای صورت گرفته تا به امروز احتمالاً محافظه کارانه می باشند. در حال حاضر، اصلی ترین بازنگری ها در درآمد شرکتهایی که رشد منفی را اعلام نموده اند در صنعت خودرو مربوط به تولیدکنندگان قطعات می باشد که در مناطق متأثر از Covid-19 در جنوب شرقی آسیا مستقر هستند، در حالی که خودروسازان برتر در اقتصادهای پیشرفته هنوز این شوک را ثبت نکرده اند. آثار منفی ویروس احتمالاً شیوع و گسترش بیشتری خواهد یافت.

جدول ۱: بازنگری درآمدها و مخارج سرمایه ای ۵۰۰۰ شرکت برتر

بخش / صنعت	تعداد شرکتهایی که در درآمد تجدید نظر کردند	میانگین بازنگری درآمد (%)	سهم هزینه های سرمایه ای (%)
مواد اولیه	۳۸۹	-۱۳	۸
چرخه های مصرفی (وابسته به نوسانات اقتصادی)	۶۷۱	-۱۶	۱۶
خطوط هوایی	۴۵	-۴۲	۲
هتل ها، رستوران و مکان های تفریحی	۱۱۱	-۲۱	۲
مصرف غیر چرخه ای (غیر وابسته به نوسانات اقتصادی)	۳۵۱	-۴	۶
انرژی	۲۴۳	-۱۳	۲۰
مراقبت های بهداشتی	۱۹۵	۰	۳
صنایع	۷۳۹	-۹	۱۴
خودرو و قطعات خودرو	۱۴۲	-۴۴	۶
تکنولوژی	۳۵۸	-۳	۱۱
خدمات ارتباطات از راه دور	۱۰۵	۱	۱۱
خدمات رفاهی	۱۷۵	-۵	۱۰
مقدار کل	۳۲۲۶	-۹	۱۰۰

منبع: UNCTAD

توجه: از ۵۰۰۰ شرکت برتر دولتی که از یکم فوریه ۲۰۲۰ حداقل یک بازنگری در پیش بینی سود برای سال مالی ۲۰۲۰ داشته اند تعداد ۵ شرکت از لیست حذف گردیده اند زیرا بازنگری های افراطی درآمدها به عوامل خاص و غیر وابسته به Covid 19 مرتبط می باشند.

در میان اقتصادهای پیشرفته بازنگری و اصلاح درآمدها تا کنون نسبتاً اندک بوده است (جدول ۲). بطور متوسط، شرکت های ژاپنی نیز مطابق با میانگین جهانی، در بازبینی خود کاهش ۹ درصدی درآمدها را ارائه نمودند؛ تخمین های فوق احتمالاً با توجه به نزدیکی و ادغام زنجیره ارزش جهانی آنها با بازارهای نوظهور آسیا،

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	گزارش کارشناسی شورای پژوهشی	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ:		

تأثیر شرکت‌های چند ملیتی ژاپنی را کمتر در نظر گرفته است. لازم به ذکر است که با اعمال اصلاحاتی که از سوی شرکت‌های بزرگ ژاپنی که هنوز تأثیر کووید ۱۹ را به طور کامل منعکس نکرده‌اند، این آمار به سرعت در حال تغییر است. به عنوان مثال، کاهش فروش تویوتا در چین در پیش‌بینی‌های مربوط به درآمدها منعکس نشده است.

جدول ۲ همچنین سهم مؤلفه درآمدهای حاصل از سرمایه‌گذاری مجدد مربوط به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را برای هر منطقه ذکر می‌نماید که نشان دهنده تأثیر غیر مستقیم بالقوه‌ای است که کاهش سود می‌تواند بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته باشد. به عنوان مثال، گفته می‌شود که کاهش درآمد پیش‌بینی شده به میزان متوسط ۹- درصد، برای سال ۲۰۲۰ می‌تواند ۵۲ درصد از جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را تحت تأثیر قرار دهد. (فرض بر این است که آسیب‌های ذکر شده به طور یکنواخت در کل شرکت چند ملیتی گسترش یابد.)

جدول ۲: بازنگری درآمدهای ۵۰۰۰ شرکت برتر و اهمیت نسبی درآمدهای سرمایه‌گذاری مجدد در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بر اساس منطقه

منطقه / اقتصاد	تعداد شرکت‌هایی که در درآمد خود بازنگری کردند	میانگین بازنگری درآمد (%)	سهم درآمد سرمایه‌گذاری مجدد در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، ۲۰۱۸ (%)
توسعه یافته	۲۳۳۴	-۶	۶۱
اقتصادهای در حال توسعه	۸۶۴	-۱۶	۴۰
افریقا	۴۲	-۱	۲۷
آسیای در حال توسعه	۷۳۰	-۱۸	۴۱
سنگاپور	۱۶	-۳۰	..
چین	۲۵۹	-۲۶	..
جمهوری کره	۱۲۱	-۲۰	۲۲
مالزی	۳۳	-۲۰	..
تایلند	۳۲	-۱۵	۷۲
ویتنام	۸	-۱۰	..
آمریکای لاتین و کارائیب	۹۲	-۶	۴۳
اقتصادهای در حال گذار	۲۸	-۱۰	۹۳
کل	۳۲۲۶	-۹	۵۲

منبع: UNCTAD

کد مدرک: SCCIM-FR-009-00	<p style="text-align: center;">گزارش کارشناسی شورای پژوهشی</p>	<p style="text-align: center;">اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز</p>
تاریخ:		

۴- فشار کاهشی بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی: ۵- درصد تا ۱۵- درصد

پیش بینی آنکتاد در خصوص روند اصولی در گزارش سرمایه گذاری جهانی ۲۰۱۹ (که در دیده بان روندهای سرمایه گذاری جهانی در ژانویه ۲۰۲۰ تایید شده است) یک سطح پایدار را برای جریان های سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهانی در سال ۲۰۲۰-۲۰۲۱ همراه با پتانسیل افزایش به میزان ۵ + درصد پیش بینی کرده است. (نسبتاً برای سرمایه گذاری مستقیم خارجی ناچیز است)

رشد مورد انتظار تولید ناخالص داخلی بر اساس دو سناریو که مدت زمان اپیدمی Covid-19 را پیش بینی نموده، متغیر است. در سناریوی اول که کنترل Covid-19 را در نیمه اول سال ۲۰۲۰ پیش بینی نموده، رشد اقتصادی ۰/۵- درصد و در سناریوی دوم که اپیدمی را تا پایان سال ۲۰۲۰ قابل انتظار می داند، رشد اقتصادی ۱/۵- درصد برآورد شده است- مطابق با پیش بینی های سایر سازمان های بین المللی- آنکتاد یک تأثیر منفی بر جریان های سرمایه گذاری مستقیم خارجی از ۵- درصد تا ۱۵- درصد را در سال ۲۰۲۰ پیش بینی می نماید. (با در نظر گرفتن فیلتر شوک تقاضا تا سال ۲۰۲۱). داده های فوق بر اساس مدل پیش بینی آنکتاد، بر اساس علائم اولیه از داده های تراکنش ماهانه و برآورد تأثیر احتمالی بر درآمد حاصل از سرمایه گذاری مجدد می باشد. شوک تقاضای جهانی به تاخیر در سرمایه گذاری و ضربات حاصل از آن منجر خواهد شد. با این وجود صدمات شدید بر اقتصادها و صنایع که به تجارت زنجیره ارزش جهانی به شدت وابسته هستند بسیار اثرگذار خواهد بود. به همین ترتیب، شیوع Covid-19 به طور بالقوه موجب تسریع روندهای موجود در سست شدن حلقه های اتصال زنجیره ارزش جهانی و تغییرات ناشی از تمایل شرکت های چند ملیتی برای منعطف ساختن زنجیره های تأمین خواهد شد.

۵- منبع:

<https://unctad.org/>

